

НАУМ
ТИХИЙ

Лоліска
на вітрах

НАУМ
ТИХИЙ

Колиска
На
вітрах

Нові вірші та поема

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО
ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ
КИЇВ · 1964

У2
Т-46

Ліричний герой книги Наума Тихого «Колиска на вітрах» — представник покоління ровесників Жовтня. Разом з рідною країною пройшов він нелегкий і радісний шлях зростання, боротьби й змужніння.

Спогади про недавню молодість, роздуми про життя, закоханість у комуністичне майбутнє — основні мотиви обох розділів книги — «Колиска на вітрах» і поеми «Березневий поїзд».

Д. П. Публічна
УРСР

2622599

301 200-00

КОЛИСКА НА ВІТРАХ

(Вірші 1962 року)

РОДОВІД

Не знаю — чи ми народились,
Чи в світ на тачанці в'їхали.
Як очі розплющили — билась
Над нами червона віхола.
Кулеметів кваплива мова
Вривалася в сон.
Крізь матері колискову
Гриміла хода колон:
 Іде батальйон.
 Іде батальйон.
 Іде батальйон.
Ми змалку не відали страху,
Бо няньчили нас гармаші.
Балістиці вчили — для фаху,
Політграмоті — для душі.

Ми дівчат іще не цілували,
Не бродили ще в парі вночі,
А «дорослих» пісень вже співали,
До тиру на стрільби йдучи.
Чи не там нас поймав цей неспокій,
Чи не там нам відкривсь цей закон:
Мета наша близько, допоки
Уперед іде батальйон.

Іде батальйон.

Іде батальйон.

Іде батальйон.

Ви бачили, як в передгроззя
Тривожно дорога курить?
В дорозі, в дорозі, в дорозі
Весь вік нам судилося жить.
Ви спитайте у наших коханих,
Як ніжно любили ми їх,
І спитайте у полі кургани,
Скількох нас немає живих...
В час атаки, у розпал бою,
Чи в розвідку йдучи, в засаду,
Смерть ми бачили перед собою,
А вона підкрадалася й ззаду,
Уставала обабіч строгим

Частоколом крутих заборон...
Та не збочив, не збився з дороги —
Уперед ішов батальйон!

Ішов батальйон.

Ішов батальйон.

Ішов батальйон.

Не картайте за вдачу солону
Закутих у шрамів броню:
Ми з першого батальйону,
І ми ще не вийшли з вогню!
Ще не всі редути узято,
Ще не стихла в світі тривога.
Хай за плічми гіркі утрати,
Та попереду знову — дорога,
Та попереду далі простерті...
Немає для нас перепон.
Немає ні втоми, ні смерті,—
Вперед іде батальйон.

Іде батальйон!

Іде батальйон!

Іде батальйон!

* *
*

Хоч мені ще й повірили б, може,—
Молодим не прикинусь.
Тільки здалеку з інеєм схожі
Перші сивини.

Та й не іній, не рання пороша
Накликає зиму.
Сивина береться од ноші
За плечима.

Як сіль на старій гімнастерці,
Її з дальніх приносять доріг.
А на спідометрі серця
Скільки їх...

Скільки їх!

Дні за нами лишаються в полі,
Мов за плугом — скиби,
Бо щастя немає без болю,
Як без поту — хліба.

О чари юнацьких літ,
Я за вами тужив би вголос!
Та хіба не для того цвіт,
Щоб наповнився колос?

Він лишивсь при тобі, він в зернині,—
Весняної зливи дзвін,
Ранку мій, ранку осінній,
Лірико перших сивин!..

КРАПКА НАД «І»

Я — червоний. Червоний!
 Не рубцями на тілі, не кров'ю—
Кров червона у всіх.
Я червоний душею,
 зненавистю і любов'ю.
В мене сльози червоні
 і сміх.
То долі моєї підвалини,
 напрям і стержень,
Орбіти моєї вісь:
Я червоний назавше,
 червоний без застережень,
Червоний наскрізь
 і скрізь.

**ПРОЕКТ ПРОМОВИ
НА МАЙБУТНЬОМУ ФОРУМІ ЛІРИКІВ
І ФІЗИКІВ**

Я без міри щасливий, колеги, сьогодні,
Що нарешті ми вкупі —
лірики й фізики.

Казали —
гори між нами й безодні,
А вийшло —
дрібненького гонору мисики.
Тепер з цим покінчено.

Правду сказати,
Читать ми давно вас читаємо потай:
Про фази, орбіти...
Ну, звісно, про атом...
Це треба для віршів. Така в нас робота.
Та й ви ж поетичним пройнялись горінням!
Скажімо, цей образ...
він з нашого ж русла:

ОЧІ

Через тисячі літ...

Та спершу про того хлопця.

Він пройшов —

невисокий, в заляпаній куртці робочій...

А я стою й не збагну,

що в душі моїй робиться:

Де я бачив ці очі?

Десь я бачив ці очі!

Такою ж осяяні ласкою,

З такими ж

здивовано

розширеними зіницями.

На чиєму обличчі?

Під чиїм кашкетом чи...

каскою?

Чи, може, то сниться мені?

Посивілі од куряви брови...
(Згадалось чи марю?)
Помутніла сльоза...
(Це — його а чи наша упала?)
Він лежав серед степу
під важкою кошлатою хмарою,
І йому не повітря —
блакиті йому бракувало.
Він ловив її в просвітах,
посеред темного клоччя
По краплині вишукував жадібно
й пив до нестями.
Де я бачив ці очі?..
Ми в степу засипали ці очі
Черствими,
до дзвону висушеними
грудками.
Ми над ними
на обеліску
зірку поставили,
Щоб світила під небом
і вічно дивилася в небо...
Ми по них на привалі
солдатські поминки справили.

А вони...

Я незчувсь, як гукнув:

— Відкіля вони в тебе? —

Він спинивсь, озирнувся

(здивовано зведені брови,
Ластовинням покроплене кругле обличчя
безвусе).

— Ти пробач мені, хлопче...

— Я слухаю, дядьку, чого вам? —

Я на мить завагався:

— Твій... батько... з війни повернувся?

— Повернувся. А що?

— А брати?

— Брат у мене малий ще.

(І стоїть посміхається

тими ж, ну тими ж очима!)

Вам, напевне, здалося, що я...

— Так, здалося, дружище.

— А можливо, я зна...

— Ні, не знав ти мого побратима...

Ти, я бачу, спішиш...

Прощавай! —

Він пішов.

А тривога

Побраталась зо мною
й блукала зо мною до ночі...
Люди, люди!
Я не вірю ні в чорта, ні в бога,
Але як оживають
і переселяються
очі?
Може, в світі од них
залишаються струми гарячі,
Невидимі,
як в хмарах приховані
блискавиці?
Мо, жага невтолима —
добачити, що не добачив,
Із погаслих дочасно
в живі переходить зіниці?
А можливо, то пам'ять лише...
Може, просто болюча
Незагоєна пам'ять живих покоряється не хоче?
Очі друзів загиблих...
В степах несходимих, на кручах,
Під ріллею і травами — очі, немерхнучі очі!
У серцях побратимів —
незадавніми рубцями,

По хвилині хвилина — неначе вода поміж
пальцями...
Знов смеркає, і знов ти не зглядівсь, як день
проминув.
А млинок собі меле і меле рипучими вальцями —
Все дотрушує свіжого борошна у сивину.

«Підтоптались!»—зітхаємо ми і розводим руками;
Та вже що тут подіяти можем хоч я, а хоч ти?..
І втішаєм себе, що з роками, бач, стариться
й камінь,
Попід мохом обачно ховаючи гострі кути.

Наче зникло з землі все далеке, незнане
й незаймане,

Зупиняємось обіч дороги: ну, що там іще?
О неспокою мій, не стомися, буди, піднімай мене,
Не чекай, поки крапля остання додолу стече!

В непокорі до болю стискай і напружуй долоні,
Через серце проціджуй хвилини, що маєш на путь!
Хай сто сонць вже не в силі твої розморозити
скроні,
Хай сто тисяч вітрів ні півзморшки з лица
не зметуть!

Тільки б здалеку довше пелюстками бився
прозорими
Незрадливий той вогник, що бачив тебе молодим,
Той, що — дійдеш до нього, а він уже знову за
горами...

Не спускай його з ока:
Він буде, він буде твоїм!

СТОРІНКА З ЩОДЕННИКА

Серпень

Ми третій день в наметі живемо,
Над річкою... Діждалися відпустки,
І — геть розмірений і звичний побут,
Прощай, музейний затишок квартири!
Нема тепер для нас багатства в світі
Над щире злото окунів окастих,
Над срібло верховодок та глибинну
Линів півсонних бронзу старовинну!

Це, видно, в спадок нам передалось,
То крові кличе нас всевладний погук —
Вдихати дим багаття просто неба,
І підворушувати хмиз, щоб іскри
Аж до зірок злітали, й слухать, слухать
Води, дерев, трави таємну мову,

Ловити в тиші птахи крик спросоння
І відчувать всім тілом близько-близько
Тепло землі — прадавньої колиски...

Минулу ніч ми провели без сну.
Мій друг одливанку варив чумацьку.
Хто зна, з яких віків у рід із роду
Дійшло до нього, як її варити!
А може, то самі ішли ми з Криму
І тої ночі тут отаборились;
І, може, в нас за спиною стояли
Важкі вози з таранею та сіллю,
І нам не снилось — чулось до світання
Волів мрійливе й сите ремигання?

Ми ранок стріли з вудками в руках.
Усім еством до поплавців прикуті,
Заклякли ми в рибальському нетерпінні...
Жінки неподалік згрібали сіно
І перегукувались... Ми і чули,
Й не чули їх... Повільна хвиля
Гойдала поплавці — от-от і клюне!
Які ж ті молодиці невгамовні
І голосисті! Тихше, тихше, милі!

Клює ж! Не сполошіть, не спо...

І раптом

Ми прокидаємось чи тверезієм,

На мить лиш тверезіємо, щоб знову

Упитися і з радості сп'яніти:

— Щось там про космос гомонять неначе?..

Якусь нову ракету запустили!.. —

І вже ми летимо до них:

— Дівчата!

А розкажіть-но й нам!

...Удвох літають?

...Хто саме?

...Ніколаєв і Попович?

...Ваш родич?

...З Узина?

...Близький ваш родич?

Тепер ізнову ніч, і при вогні

Ми знов їмо одливанку чумацьку.

Я можу присягнути, що сьогодні

Якийсь у ній новий з'явився присмак.

Мій друг, підносячи до рота ложку,

Всміхається:

— Йй-бо, зірками пахне!

— А чи не місяцем? — у тон питаю.
І враз — немов якась гаряча хвиля
Підкочується, огортає серце:
Стривай, це ж правда, правда! То ми просто
За жартами ховаєм соромливо
Свою схвильованість! Все нам сьогодні —
Вода, і луг, і хліб,— все пахне небом.
А може, нині небо нашим хлібом
Пропахло наскрізь? Певне ж, наші хлопці
Взяли в дорогу хліб?!!

О часе, часе!

Як мудро ти з'єднав близьке й далеке —
Вчорашню ніч і завтрашнє світання!
Це все отут, на цій землі родилось,
Тут гречку сіяло і сіль возило,
Кувало в кузнях лемеші й багнети
І роздувало горно революцій
На цілий світ! Це тут, це тут зростало,
Збиралося й складалось по травинці,
Як он оті назгрібані жінками
Стіжки, що в сяйві місячнім застигли
Сріблястими ракетами!

То правда —

Оцей космічний присмак не зненацька

З'явивсь тепер в одливанці чумацькій!
...Ми вічні подорожні на шляху
До щастя людського. Воли й ракети —
То лиш вчорашні й нинішні колеса.
Безсонний дух, бентежний дух дороги
Усе нові й нові нам ставить віхи,
І ми щодня, щомиті на порозі
Між тим, що віджило, і тим, що буде.
Іще буває — рипне ненароком
Забутих днів немазана мажара
То тут, то там, а то й в душі у тебе...
Та завтра ми до Місяця дістанем,
Та завтра шугонем до Волопаса!
Ми — подорожні у важкім поході
До ще не пізнаних світів далеких
І до нових світів душі людської.
І муч нас, муч, неупокоєна спраго,
Щоразу на новім стрічай порозі!
Ми вічні тим, що вічно — у дорозі!

СЕКРЕТИ РЕМЕСЛА

I

Як ще ми були піонерами,
Нам хтось розповів по секрету,
Що вірші звичайними перами
На папері пишуть поети.

Я тоді одразу повірив...
А ви... не треба, не вірте.
На земні, на звичайні міри
Поетову працю не мірте.

Ну що вам про неї відомо?
Оце б розкрити вам душу...
Ви погляньте, як плодом ломить
Яблуню а чи грушу.

Хоча... чи так важко деревам?
З них ношу знімають під осінь.
В поета ж немає перерви,
Та він перерви й не просить.

Жінка, хіба тільки жінка
У самий розпал пологів,
І та лише на хвилинку,
Збагне наші болі й тривоги.

Ніжоден лікар не знає —
Нехай і сто літ практикує,—
Як вірш на столі помирає
Від того, що слів бракує.

Як він, дорогий до нестями,
Омріяний кожним атомом,
До тебе нікими рядками
Тягнеться, мов рученятами.

Вже чуть його подих останній —
От-от, от-от він погасне...
І тоді поет без вагання
Розрива своє серце власне
І...

262 2599

II

А втім... Причиніть-но двері,
Я вам розкрию секрет:
За столом, на звичайнім папері,
Чорнилом пише поет.

Попише... Не йдуть рядки,—
Поскучає, встромившись в шибку,
Потім вийде по цигарки —
По «Біломор» або «Шипку» —

Чи сяде поїсть (калач,
Скажімо, з парним молоком...).
Але в мить, коли перший читач
Позіхне над його рядком,

В нього в серці рана страшна
Відкривається блискавично,
І жалить поета вона,
І мучить довічно.

Коли ж другий читач позіхне,
Його вірш прочитавши,

Всі радості, щастя земне
Втрачає поет назавше.

А за третім читацьким зівком
Він вмирає негайно.
Та не плачте, бо не цілком,
А лише як поет, звичайно...

Ви зівайте без каяття!
Так

він житиме.

Й, може, не бідно...

Хоч... нащо поету життя,
Як воно безплідне?..

Ах, не треба святкових страв,
і квітами не стрічай мене,—
Був би стіл, та стілець,
та над головою дах.
Все вкрай необхідне
завжди
до простого звичайне —
Як хліб і вода.
Мені досить того,
що ти вийшла така схвильована,
Досить погляду
з-під оцих вже сивіючих брів.
Спасибі, що серце у тебе
не підмальоване,

Що не знаєш красивих слів.

Я немало стрічав їх,

красунь

безоглядно веселих,

А в дорозі

потрібна

лиш вірність неговірка.

Спраглому байдуже до золотого келиха —

Він просто рукою

зачерпує

із струмка...

ПРИТЧА ПРО ПШОНЯНУ КАШУ

Колись у районному місті —
Ну хто б із вас угадав? —
Не з гірших я був футболістів.
І навіть у збірній грав.

Тепер не беруть мене в збірні —
В «обоймах» по класу «Ц»
Сиджу в запасних я покійно...
Проте... чи варто про це?

Про інше я хтів розказати.
Тоді (як давно то було!)
Ми матч якось їздили грати
За Уборть, в сусідне село.

І от перед самою грою
(Ми бутси вже одягли)
Гукає фізорг нас: — За мною! —
Й садовить за довгі столи.

— Господарям, — каже, — нашим
Подякуймо, хлопці, як слід,
Смачнющу пшоняну кашу
Нам зварено на обід!

По правді, ми вдома недавно
Поїли й з собою взяли...
Та надто вже каша та славно
Запахла... І ми — налягли...

— А можна добавки?

— Можна!

— А ще трохи можна?

— Бери! —

Три миски з нас виїв кожний
І хліба кавалків по три...

І тільки-но губи ми встигли
Утерти, аж кличуть — пора!

На поле суперники вбігли,
Ну й... почалася гра!

Я всі її перипетії
Описувати не берусь
(Синявський це краще уміє,—
От віршів не пише чомусь).

Скажу лиш, що нам ще й закуску
Господарі добру дали:
У їхніх воротах вузько,
А в наші — летять голи!

І як ми не бились хоробро,
А крупно програли той раз:
Пшоняної ситості кобра
Скрутила і видала нас.

...Я бачу, ви вже здогадались,
Що хочу сказати я цим.
Не в каші тут річ. Я немало
Поїв її й досі їм.

Тим більше пшоняної! (В світі
Смачніших немає, клянусь!)

ТЕЛЕФОННА РОЗМОВА

Мамо! Альо, мамо!

...Не чути?

...Охриплий голос?

Та то вам здалося!

...Мамо!

...Ні, ні, не простуджений!

...Чесно!

Ну, як ви там?

...Що? Як діти?

Нічого, ростуть помаленьку.

Мамо, а як у вас з серцем?

...Не в мене, я вас питаю.

...Що, що?

...Та я бережуся!

Мамо, як ваше...

...Наталка?

Здорова, привіт вам од неї.

Як ваше здоров'я, мамо?

...Та все в нас в порядку. Працюю.

...Чи добре? Та начебто добре.

...Що? Що? Слав дорогу? Ні, мамо,
В нас інші об'єкти.

...Не чую!

...Ах, он воно що — «слава богу!».

Забув, що ви в нас богомільна!

...Куди ви, куди записались?

...В безбожниці? Правильно! Мамо,
То як же, скажіть, у вас з серцем?

...Не треба, в нас яблук доволі.

Мамо, га, мамо!

...Дежурна,

Іще півхвилиночки!

Мамо,

Так ви ж не сказали, як з серцем?

...Про що ви?

...Чи згадують діти?

Ну, як же — скучають, ще й дуже.

...На літо? Звичайно, пришлю їх.

Мамо!

...Альо, мамо!

(Дивись-но, чи не роз'єднали?)

Альо! Мамо!..

ВИ ПОМІТИЛИ?

Ви помітили, певне,—
на сонячних вулицях
Частіш відбуваються радісні стрічі.
Ви помітили —
в посмішці
люди шуляться,
Мов од сонця,
що б'є їм
прямо у вічі.
В нас — як зернята в соняху —
спогади світлі,
І мрії нам світять дорогу,
мов сонце.
В нас і серце од сонця.
Ви, певне, помітили,—
Воно виноградне нагадує гронце...

• •
•

Ті, кого ми давно не бачили,
Зостаються для нас молодими.
Наші юні літа нерозтрачені
Десь і нині стрічаються з ними,

Зустрічаються, бродять левадами,
Дишуть свіжістю луговою,
Не оглушені канонадами,
Не притрушені сивиною.

Я не кличу їх телеграмами,
Та й до них у гості не їду,
Уві сні за казковими брамами
Не шукаю забутого сліду.

Не шукаю, нечасто ї згадую,
Хоч ніколи ї не забуваю.
Просто вірю в них, просто радуюсь,
Просто знаю, напевне знаю,

Що не все іще переіначилось,
Не пройшло, не взялося димом...
...Десь,
 для тих, з ким давно не бачились,
Ми ще ходимо молодими...

БОГИНЯ

По вулиці, де — мов галактика —
Кружить людський нурт,
Жінка

 під синім халатиком

Кулю несе земну.

Всю — з грозами і колісками,

З шумом трав і гаїв,

З палацами, з обелісками,

З трелями солов'їв,

Всю — з проводами і стрічками,

З яблуками й дощем,

З істинами одвічними

І тими, що будуть іще...

Не вклоняйтесь церквам і ідолам,

Не шукайте собі богів,—

Вона,
 то вона провиділа
Долю усіх віків.
То в неї під серцем
 накреслено
Майбутнє обличчя землі —
З її завірюхами й веснами,
З садами в ранковій імлі,
З шляхами іще не відкритими,
З містами, що ще зростуть,
І...
 з тими жінками вагітними,
Що через століття прийдуть
По вулицях, де — мов галактика —
Людський кружитиме нурт,
Нести й нести під халатиками
Кулю земну...

Не багрець, не висока холодна просинь,
Що лелеку у вирій кличе,
Осінь — це висновок.

Осінь —

То правда у вічі.

Замовкає ключів романтичний клекіт,
І омани спадає дим:
Що за буйним садом здавалось далеким —
За безлистим
стає близьким.

Пора! На залік неси обіцяне,
Що зростив —
на ваги сповна клади.

Тут ні сліз, ні гонору, ні амбіції —
Тут приймають тільки плоди.

І коли ти свою недогледів грядку —
Карайся, що згаяв час.

Або... починай усе з початку,

Якщо маєш

друге життя

про запас...

ЛИСТ ДО ОДНОКАШНИКА, ЯКИЙ СТАВ ДИРЕКТОРОМ ЗАВОДУ

Пишу!

Аніж дружба без правди,
то ліпше вже — спірка!

Шкодую,

що тоді одразу цього не сказав.

Видно, я при розмові

на надто занижену мірку

Слова твої приміряв.

Може, з радості?

Що ж,

воно і дійсно, не всі ще

Мої однокашники

вийшли

у директори.

Ти так руки розкрилив,
 так схвильовано крикнув: «Дружице!»,
А ми ж не бачилися
 з якої пори!
Я не криюсь — зрадив.
 І все ж,
 як признатися щиро,
Дивуюся з себе —
 чому я так пізно прозрів?
Ти хвалився окладом,
 згадав про нову квартиру,
Про машину...
 (Шкода, я шофера свого відпустив!..)
Потім довго жалівся
 на заздрісників
 та припарки
Нахвалявся комусь там поставить —
 «як лікар — не гірш!»
(І між тим
 телефон
 особистої секретарки
Чи не тричі
 продекламував мені,
 наче вірш).

В раднаркомівському кабінеті
й в легендах живих!
Та Ленін —
найперший в країні
службовець невтомний —
Навіть зарплату одержував
після всіх!
Нам не день іще йти
до омріяної вершини,
Колоду обов'язку
несучи на плечах,
І річ не в машині
(їдь, на здоров'я, в машині!) —
Треба лише
по-ленінськи
думать
про шлях!
Ми завтра
чи й після
одягнем
святковій одежі —
Тоді,
як для всіх уже буде
всього сповна.

А сьогодні — нехай!

Тільки бився б наш прапор на вежі,
Червоний наш,
рідний
наш!

На закоханих сиплються цвітом
Солов'їні трелі звисока.
А крізь ніч понад світом —
Вартового затаєні кроки.

А під неба гулким наметом
Важким калаталом набата
Завмерла, не дише ракета
За крок від солдата.

Хтось прощається край порога,
Опадає цвіт на дорогу.
Непромовлене слово «тривога»
Запеклось на губах вартового.

— Завтра ввечері вийдеш, кохана?
— Завтра вранці ти будеш, плането? —
Гаснуть зорі поволі. Світанок.
Солов'ї і ракети...
Вартові і ракети.

БАБУСЯ ГОРПИНА

Літа — наче в'язанка хмизу на спині,
Давно проминули і літо, і осінь...
Вже восьмий десяток' бабусі Горпині,
А муж — мов орел — молодий в неї й досі.

Осьо він при шаблі стоїть, як годиться,
Одно тільки — вицвіли вуса чорняві,
Та тріснуло скло у кутку, й шашелиця
Подзьобала віспою чорну оправу.

Петрусь (а й гарненький же ріс він, нівроку!),
Бувало, все пальчиком тиче:

— Це тато? —

А потім він виріс — плечистий, високий,
Став старший за батька,

та не набагато...

Не встигла ще в хаті обжитись невістка,—
Де хліб, а де сіль, ще в свекрухи питала,—
І притьмом — війна. Та принесли повістку,
А там «похоронну» невдовзі прислали...

А там... із Васильком сусідчина Варка,
Бувало, заспорять та й згоди не дійдуть:
Вона йому каже, що то фотокартки,
А той на своєму — це тато і дідо...

Тепер він літами зрівнявся вже з ними...
Гей ви там, не цільтеся в нього, не смійте!
Півсвіту ж у землю лягло молодими...

О люди, старійте!

Живіть і старійте!

КУБА

Кубо! Кубо! Кубо!
Бачу зором схвильованим
Обрис нового зруба
Поруч з моїми будовами.

Ку-ба! Ку-ба! Ку-ба!
Серця мого удари.
Ворожих крейсерів труби
Чорні виклублюють хмари.

Мов з дому, з яким у розлуці я,
Шукаю вісті в газеті,
Бо дім для нас — революція
Наша
і скрізь на планеті.

Кубо! Кубо! Кубо!
Тривого моя безсонна!
Суворо стиснуті губи,
Гвинтівка в гарячій долоні.

Незрушною стій громадою,
Кубо! Кубо! Кубо!
Я кидаю серце гранатою
Твоїм ворогам на згубу!

То шал весни, то віхоли квиління...
Одвічна тайна — мудра і проста:
Мов тінь, услід за цвітом ходить тління,
За світлом — тьма, за звуком — німота.

І знов, і знов усе спочатку, й знову
Усе, як вчора, хоч на взір не так:
Зітхання й сміх, мовчання і розмова,
І породіллі кров, і кров атак...

І гинуть квіти на осінній хвищі,
Стліває сталь, і падають дуби...
І тільки твій, Людино, геній віщий
Виходить переможцем з боротьби.

Всесильний велет, чародій незримий,
Сьогодні — крапля, завтра — океан,
Він — як безсмертний паросток озимий,
Що вміщує в собі прийдешній лан.

То шал весни, то віхоли квиління...
А сік в ростку струмить! А бій гримить!
І йдуть нові на землю покоління
Співати й плакати, умирати й жити...
Жити!..

КОЛИСКА НА ВІТРАХ

Дивіться — ген, де хмар кошлате руно
 (Там проводи високої напруги
 Понад ліси, дороги і ярugi
 Натягують, немов басові струни!),—
Дивіться — там, у вишині,— колиска;
Вам чути гомін звідти?

(В голосах —

Орлиний тембр!)

 Ви бачите, як блиска
Блакитна блискавка у юнака в руках
Там, у колисці на вітрах?
Туди дістатися не так-то й просто:
Недужого душею згнітить страх;
Лякливі й кволі — випадкові гості
В колисці на вітрах.

В колисці на вітрах, за крок від неба,
Палюче сонце загляда в зіниці.
О, як його бояться підлі й ниці —
Ім ясності не треба!

А нам вона —

вода на спрагли губи,
А нам вона — святий насущний хліб.
О вітре, що прогнав тумани згуби,
Без тебе ми давно вже не жили б!
А ми живі!

А ми вгорі, у леті,
Ген там,

де розчерк блискавки ще не прочах!
Дивись, дивися, збурена плането,
Як стоїмо в колисці на вітрах!
Як сонцю дивимось в лице відкрите!
Ти бачиш,

як вирує в проводах
Його снага?

Ти чуєш, світе? —

Орлиний тембр

у наших голосах!..

БЕРЕЗНЕВИЙ ПОЇЗД

(Поема)

Березневими ночами
 поїзди
 відправляються в молодість,
То напрочуд просто:
 береш у касі квиток,
Потім — кілька хвилин чекання
 на перонному холоді,
Колотнеча посадки,
 свисток чергового,
 гудок...
І вагони вдаряють у буфери,
 наче в литаври,
І колеса
 задихано
 починають ловити ритм...

І тоді...
 мов з туману,
 що скрадує тіні і барви,
Ще непевне,
 як стертий роками дереворит,
Проступає минуле...
 Вже ось подих
 чуть його зблизька,
Ще хвилина,
 ще мить —
 і постає у плоті зримій!..

Здрастуй, друже вагоне,
 моя незрадлива колиско,
Погойдай мене знову
 у добрих своїх обіймах!
Понеси, понеси мене знову
 дорогами спомину
У далекі поля,
 вітрами навскіс покреслені,
Де лежать під снігами
 ріки, вагітні повинню,
Де з заметів-могил
 піднялися сади воскреслі,

Де по вулицях,
 що ручаями киплять і бурунють,
Паперові кораблики водять хлоп'ята промоклі...
Там, гляди, ще й тепер
 мого голосу чути відлуння,
А як ні,
 то куди воно ділось, чому воно змовкло?
Там у селах старих,
 там у новонароджених селищах,
У містах,
 де сосною стружкою пахне й оліфою,
Ще живуть наші давні тривоги
 і давні веселощі,
А як ні,
 то коли і якою їх змило зливою?
Ах, не знаю,
 можливо, й не треба назад озиратись.
Тільки ось же —
 така підступила зненацька зажура!
Може, нам і не треба було
 тепер зустрічатись
З тобою, Юро?
Дні ідуть в небуття —
 як не клич їх і як не згадуй...

А докличся, спини —
і ще тяжче на серці зробиться,
Бо з хвилиною кожною
в тім, що лишилось позаду,
Стираються риски відмітні,
зникають подробиці...
Слухай, березню, слухай,
для тебе ж нема неможливого!
(Чи ж весну залякаєш
буденщиною застиглою?!)
Мо, в поліських озерах —
ну що у цім особливого? —
Віддзеркалена юність моя
збереглася під кригою?
Мо, в хатині під лісом —
ну чому б не статися чуду? —
Досі жде мене
перша тривога моя незвична?
Забери моє мудре серце, березню,
й в груди
Поверни тодішне —
наївне і недосвідчене!
Щоб засяяли знов
її кучерів сонячні волоті,

Щоб і подив, як перше,
і щастя, як перше,
і біди...

Березневими ночами
поїзди
відправляються в молодість.

Я мушу.
Я їду.

Ми ідем. Колеса вистукують і вистукують
Серцю в такт:
Кому — зустріччю,
кому — розлукою,
Кому й так,
просто так.

Що мариться пасажирам?
За вікном березневий сніг — полотном небіленим.
Ліхтарів далеким пунктиром
Землю од неба відділено.

А колеса вистукують,
аж відлунює рокотом

Казково далекого літа!
Ким я тебе стріну?
Я удень — студент,
уночі вантажу вугілля,
Ну, а ще...
А ще я закоханий у Марину.
Мое щастя —
мов маршальський жезл
у мішку новобранця:
Все в майбутньому —
від геніальності і до шкарпеток.
А тепер —
золотавого чуба протуберанці —
То увесь мій наявний маєток.
Я живу в гуртожитку,
де все не моє, а наше,
І на власність, звичайно,
нікому і не завидую.
Нашкребу на обід,
то беру собі й борщ, і кашу,
А нема, то позичу у когось
і завтра поснідаю.
Було б смішно
зітхати об тім та ламати пальці,

Та й зараз ми з ним
навіть в групі одній
в інституті.

І буває ж таке!

Наче тут

дівчат у нас мало!

Наче він у Галину влюбитись не міг

чи в Наталку!

Ну... ну, ось я дізнаюсь:

Марина мене покохала...

То як буде Юркові?

Мені вже й тепер його жалко..

А проте він — суперник!

І цього я нікуди не діну.

З тим лягаю й встаю,

хоч злости у душі й не ношу.

І якщо він затявся листами засипать Марину,

Так і я умію не гірше!

Я теж пишу!

— Пишу-у! Пишу-у! — гукає настирливо

Поїзд

у ніч.

Ах, які, які в неї очі!
Я тому й не знаю — чи сині,
Чи сірі вони, бо дивитись в них сили не маю.
Хоча... зажди півхвилини —
Невже не згадаю?!

І зненацька

скінчилась, урвалась замріяна гама:
Зашипіли гальма.
Скрегочуть гальма.
Будинки, вогні
попливли в уповільненім танці —
Підїжджаєм до станції.
Потягло холодком.

Заходять нові пасажири.
«Темно-карі чи сині у неї?

Зелені чи сірі?»

...Темно-сірі шинелі. Польові зелені погони.
Двоє військових поволі проходять вагоном.

— Тут зайнято?

— Зайнято.

— А біля вас, певне, можна? —

І сідають навпроти,

мов далека згадка тривожна.

Я ще їду, як їхав.
Ще лечу до Марини думками,
А вже з бескида пам'яті
котиться й котиться камінь.
Скоро гримне лавина,—
чи домрію свою ідилію?
А на рейки вже сипле
грудневою заметіллю.
А уже за вагоном
воєнної ночі морок.
І уже у шинелях нас трое...
Та й не трое, а сорок.
Сорок гвинтівок.
Сорок шапок-ушанок.
Сорок гранат
і сорок солдатських буханок.
Сорок цигарок,
мов сорок жаринок гарячих.
А під сорочками —
сорок сердець юначих.
Ми говоримо стиха,
обсівши розжарену пічку.
Ми співаєм пісень
про калину й про темну нічку.

Ми затаєно слухаєм:
здорово тенор виводить!
І не знаєм, що «юнкерс»
на ціль
з-поза хмари виходить,
Що за мить він півтонни смертей
під колеса нам кине
І що двоє із нас
доживають
останні хвилини...
Ну, а що буде потім?..
Ми візьмем лопати
й до ранку
Засипатимем вирви
на знівеченім полустанку,
Потім знову настелимо рейки
й поїдемо далі —
Під бомбьожки,
в атаки,
в нічні переходи,
в шпиталі...
За три роки
в півсвіту
розкидає нас по частинах,

Тільки так!

Тільки так!

Ах, комусь же весільною,

а комусь похоронною

Та пісня звучить,

Котру поїзд вицокує,

котру поїзд видзвонює,

Коли мчить...

Я вертаюсь туди, де росло

І зів'януло щастя зелене,

Де весілля її відгуло

Навісною грозою для мене,

Де колись я похнюплено йшов,

Серед дня загубивши стежину,

Де моя незабута любов

Вже ніколи мене не зустріне.

Ані рідна навик, ні чужа,

Не кивне вона вслід з-за порога,

Бо лежить поміж нами межа,

Що усі обриває дороги,

Що серця зупиняє і час,

Гасить сонце і посмішки милі...

— Здрастуй, Юрку! — Йї німію нараз,
Більше й слова сказати не в силі.

...Він цигарку знервовано мене.
Я стою... Як тут холодно й тужно!
Хай би вцілила куля мене,—
Я ж ішов на війну неодружений...

Хай би краще та давня гроза
Мені й досі б шуміла на муку!
Я незчувся — його то сльоза
Чи моя опекла мені руку.

Тільки з рамки сяїнули на мить
Йї кучерів сонячні волоті...
Я присяду на хвильку, заждіть,
Я стомивсь доганять свою молодість...

Затихають колеса,
і усе завмирає
Круг нас.
Лише паровоз не вгаває:
— Час-с-сі!.. Час-сі!.. Час-сі!..—
Та гукає-гуде
нетерпляча мідь:

— Дін-ні!.. Дін-ні!..—

• Ну, куди поспішає, скажіть,
Вокзальний дзвін?

Нам треба посидіть з Юрком. Скільки зим
І літ нелегких позаду!
Нам треба усе пригадати з ним,
Думкам своїм дати раду.

В такий їх скрутило тугий клубок,
Що дня нам і ночі нам мало.
— А викреши, Юрку, іще разок,
Я десь загубив кресало.

І знову — мов кучері — тінь на стіні...
Й не дим мене душить гіркавий,—
В цю ніч з її мужем тужить нарівні
Дано гірке мені право.
Колись ми суперничали, як брати,
Тепер нас печаль побратала...

Юрко дістає з гімнастюрки листи,
Що з фронту Марина писала.
— Оцей у шпиталь переслав мені друг.

А цей...— Він схитнув головою,—
В той день, як мені він дістався до рук,
Вона вже була неживою...

І йди після цього за парту сідай,
І лий із пустого в порожнє!..

— А треба ж довчитись...

— Та-а!.. Що /вже, нехай!

Хай інші... Тобі от... ще можна.

— Мені, як тобі. Наче я не відтіль,

Чи менше зазнав я і зніс там!

— Як звідти, то знаєш: раз ближчає ціль,
Б'ють ближче і артилеристи.

— Звичайно. Та можна ж, бува, й по своїх...

— Чому? Все залежить від тебе.

Хоч зараз сто місць я б назвав тобі міг,—

Гадаєш, тут менше нас треба?

— Ми йшли в будівельний!..

— Стомився я, брат.

Це ж звідти — й в кочівлю довіку...

Мені б тепер хату у затишку, сад...

— Ти ліків шукаєш...

— Так, ліків!

Як тихо, то ще її голос звучить...

Того так і хочеться тиші!

— Ти думаєш, горем самим живучи,
Утрату загоїш скоріше?
— Не знаю. А все ж...

Сидимо.

Ніч на сході конає.
Каганець погас.
Зачекайте! Хто там підганяє:
— Час-с-с!.. Час-с-с!? —
Хто гукає голосом мідним:
— Ходім-м-м!.. дім-м!.. дін-н!..—
Тонко тенькнула шибка.

Ми ідем.

Ну, а він? Де він?

І знов — полустанки, роз'їзди...

Вокзал зупиняється

Цегляною завісою біля мого вікна.

...Я вже бачив,

як стіни

од вибуху вщент розсипаються,

Та не знав,

що і вирости може зненацька

стіна...

Між руками,
 що в братнім зустрілися потиску вчора,
Між серцями,
 що горе долають одне і те ж,
Із нічого, здається,
 невидима,
 та непрозора
Виростає стіна,
 і її не проб'єш, не схитнеш...

... — Ну, нащо тут стіна? —

 Я немовби прокинувся — хто б це?
Чи не сам я — уголос?

 Ах, так, то — з чужої розмови.
У сусіднім купе
 із нових пасажирів два хлопці
Світять в креслення сине
 ліхтариком кишеньковим
(Практиканти, напевне,
 або молоді виконроби).

— Ні до чого ця стінка!

 — А може, ти надто вже сміло?

— Тут же ферми тримають!

 — Дивися, порадься ще, спробуй...

— Та! Вже радився!

Кажуть — сиди, не твоє, мовляв, діло...

Втім, і я про це ж саме —

про ті загороди і грані,

Що в житті собі ставить людина

чи ставлять людині...

Ну, хіба ж не затим,

щоб в долиннім не сліпнуть тумані,

Оселились орли

на захмарних скелястих вершинах?

От, скажімо, ти плив,

був бажання тривожного повен,

Снив не пристанню — стрижнем,

який тебе вабив давно.

І неждано об камінь підводний

вдаряється човен

І обламані весла вгрузають в замулене дно...

Значить, тут і лишайся?

Збудуй собі в березі хатку,

Посади — для розради —

вишневий садок на садибі...

І — живи!

Про колишню дорогу — ні згадки, ні гадки.

І винести —
 як з вогню?
О, коли б ми навчились
 завжди безпомильно і вчасно,—
Як уміємо згодом —
 із завтрашнього далека,—
Знаходити іскру оту,
 що сама не згасне,
Ту, в якій причаїлася
 небезпека!
Як часто іще
 ми довірливо бродимо окіл,
Уважливі навіть
 і все-таки — необережні,
А потім приходим —
 як той запізнілий пожежник —
Гасити
 попіл...

Я поїхав.
 Був певен, що ми ненадовго
Прощаємось з ним.
 Я інакше й думать не міг;

О поїзде мій! Ми далеку обрали дорогу,
А ще ж не пройдено

навіть і половини!..

Ти летиш і летиш,
про своє гукаючи,

Крізь день, крізь ніч,
Когось везучи,

а когось залишаючи

В стороні.

І для когось ти — крик,

і для когось — пісня,

А для когось —

лиш дим за горою...

І хтось,

проспавши сьогодні,

опісля

Поплаче іще за тобою!..

Полустанки... Роз'їзди... Перони...

За вікном — ліхтарі чи галактик вогненні

пунктири?

Під вальсове гойдання вагона

Що сниться вночі пасажирам?

А я не наважусь заснути,
Бо ніхто ж мені завтра це диво не переповість:
Я боюсь уві сні забути,
Що в цю ніч мені двадцять шість.

Все — звичайне, і — незвичайне...
Я сиджу над книжками. Як тихо вночі
в гуртожитку!

Засвистів, засигналив чайник,
Що вже час вимикати плитку.

Клен зітхає, ворушить гілками...
Ти б зайшов на чайок, чи тобі там не холодно,
друже?

Завтра в мене останній екзамен...
Як поїду, ти, мабуть, затужиш?

— Тужу-у! Тужу-у!..— Замість клена
Озивається поїзд.—
Щоб мені семафори світили зеленим,
Я в путі непокоюсь.
Тужу-у! За вокзалами!
За новими просторами
Тужу-у! Тужу-у! —
А колеса у такт:

І ми,
щоб розбити її,
заспівали
На повну силу своїх легень.
І коли ми підвечір намети нап'яли,
Од народження
селищу
сповнився день.
Я ніколи хвилину оцю не забуду —
Вона в серці моїм, як напнута струна:
Торкну її тільки — і знову груди
Наповнить щемлива ота новизна,
Те
ні з чим не зрівнянне чуття переміни,
Рішучого зламу,
тонкої межі,
За якою холодне, бездушне каміння
Починає дзвеніти,
рухатись,
жить.

Німотним вечірнім поглинені степом,
Ми були — ніби жменька зерен життя.
І земля нам в обличчя дихала теплим,
На очах воскресаючи з небуття.

І ми,
непомірно зважнілі од щастя,
Стояли, схвильовані і мовчазні,—
Ветерани
й малі ремеслята лобасті,
До болю дорослі
й до болю смішні...

А на завтра
ми перші кілки забивали —
Де копать котловани...
А п'ятого дня
Фундамент,
який ми найпершим заклали,
Над жовтою глиною спину підняв.
На тридцятий
в нас перша їдальня відкрилась.
На сто восьмий
здали ми п'ятнадцятий дім.
А на сто тридцять третій
вночі
народилась
Дочка моя перша
у домі тім.

Потім — перші у вікнах фіранки...
А нам із-за рогу —
Піонерський салют семафора
на дальшу дорогу.
Ну, а потім?
А потім...

Ми жили тоді серед тайги...
(Ти не мусив,
ти права не мав з нами їхать, Вадиме!)
Не часто і там
такі випадають зими —
Щоб такі морози й сніги.
Ми до синього мерзли.
А коли буран налітав,
Із наметів уранці
прокопувались
лопатами.

А тобі ж...
Та від кого могли про це взнати ми,
Коли ти
так уперто мовчав?!
Ти чесно ділив з усіма
буття наше трудне

Ще й інших, бувало, не раз бадьорив,
пригадую.
І усі ми знали, яке в тебе серце людяне,
І ніхто не відав, що воно
з смертельною вадою...

Поїзди, поїзди!..
У гонитві своїй ненастанній
Дні і ночі в путі,
Для когось ви — перші,
а для когось — останні
У житті...
І стрічають на станціях,
і проводжають вас,
Хто у радості, хто у скорботі,
А ви про одне —
тільки «час-с!», тільки «час-с!»
Та допитуєтеся — що потім?

Що ж, і потім, і потім
будови були і будови,
Дні,
залізом і цеглою,
духом пропахлі сосновим,

І намети в тайзі,
і розгрузлі дороги осінні,
І заляпані фарбою ватянки,
й чоботи в глині...
Ми такою шукали
й такою знайшли тебе, доле.
Отакою до нас ти на парту підсіла ще в школі,
Отака ти в життя нас манила
під клекіт лелечий,
Під таку
ми, зібравшись в дорогу,
підставили плечі...
Не кривіться у посмішці кислій,
вертихвістки й сноби,—
Із весняної синяви
наші спецівки і роби!
Не жалійте нас,
власники грядок, собак і заборів,—
Наші ватянки взято
з не бачених вами просторів!
Подивіться,
які на них борозни рівні і часті...
Ви вкушаєте щастя...
Ви зроду не відали щастя!

*

Вузлова
 . вривається владно у тамбур
Колотнечею,
 звуків безладдям дзвінким.
За вікном
 об темний пакгауз,
 мов об дамбу,
Валáми білими
 б'ється дим:
То на груди грудьми,
 то знесилено лиже
Вологе каміння
 і пада на сніг...

Вузлова...
 Перехрестя і роздоріжжя
Людського неспокою,
 доль і доріг.
Останнє уточнення напрямку,
 станцій,
Трамплін для стрибка
 й передишка жадана,
Де марять прийдешнім
 життя новобранці

Й підводять підсумок
ветерани...

Отут це й було
на минулому тижні...
Неквапливим зимовим світанком похмурим
Я згадував дружбу нашу колишню,
До тебе у гості їдучи, Юро.
І давні озвалися втіхи й гіркоти,
Забуде
і те, що забудь ми не зможем.
І встав обеліск,
де застиг у скорботі
Солдат,
на тебе й на мене схожий.
Навік преклонив він в жалобі коліно,
Навіки приспущено в горі знамено
Над очима, над сміхом, над серцем Марини
І над шрамом болючим
на серці у мене...
За даллю часу
я, здавалось, гостріше
Відчув глибину й невигойність утрати.
Ти казав: «Її голос чутніший у тиші...»

Того ранку
я міг би так само сказати.
Взагалі я, мудріший,
не так уже строго
Був схильний судити
тодішній твій вибір.
Бо й справді —
не кожний же збився з дороги,
Хто має будинок і сад на садибі.
Ти писав, що будуєш де — школу,
де — стайню,
Що мотаєшся дні і ночі по селах:
«У нас не Каховка
й не Братськ, звичайно,
Та комусь же і цей треба пити келих...»
Я був згоден з тобою —
хіба пшениця
Не однакова родить
на ниві й на нивці?
Та й Братськ...
Він хіба Джерелівкам не сниться
І не виросте завтра
в якійсь Джерелівці?
Одне я завжди визнавав безумовно:

І це залежить
 лише від душі...
Можна ціле життя
 проходити у свідках,
Не спромігшись
 про себе сказати хоча б раз.
Можна з жаром —
 мов Братськ —
 будувати повітку
Й, мов повітку якусь,
 будувати Братськ.
І з болем збагнув я,
 що то не з учора,
Що ти вичахати почав давно:
В той день,
 як здолати не зміг свого горя,
Тебе долать
 узялося воно...

Ах, як це потрібно —
 уміти одразу
Затиснути рану
 й на ноги звестись —

Я стомивсь
 за тобою
 в розмові кружляти
Навколо дрібненьких подійок і справ.
І коли ти жалівся,
 що луснула кадка
Й капуста не вистоїть до весни,
Я гірко жалів,
 що Маринина картка,
Маринина картка
 зникла з стіни...
І уже не пилося
 і не їлось мені вже,
І уже в твоїм домі
 я дихать не міг...

І ось я вернувся
 на це роздоріжжя
Перейдених
 і ще не знаних доріг.
Серед колій,
 що звідси
 у далеч прямують,

Починається день,
і усе починається знову:

Обступає —
і тішить,
засмучує,
радує,
ранить...

І гука — не баритись,
як та непочата будова,
До якої несе мене поїзд
у синій цей ранок...

О поїзди мого життя!
За чим шкодую?
За що мене
палити міг би сором?
Гукніть —
і знов спочатку покочую
Від семафора
і до семафора.
Не ми в готовий слід —
життя
за нами йшло.

І все, що маємо,
взяли ми в себе.
У нас
ідилій тільки не було,
Та нам їх
і не треба!
О молодосте,
що над рухом владу
Вручила нам уперту!
Якщо і справді ти уже позаду,
То щастя
все одно
іще попереду.
Безсонне щастя — йти,
щоб вітер навісний,
Щоб жар в лице,
щоб губи вічно шерхлі,
Щоб дні були
такої новизни,
Як перший крок
на місячній поверхні,
Щоб кожен рік новий
манив,
як повість,

На найцікавішій
 полишена
 сторінці,
Щоб все життя,
 як березневий поїзд,
Летіло
 за струмками
 навздогінці!..

Листопад 1962 — травень 1963

З М І С Т

К о л и с к а н а в і т р а х

Родовід	3
«Хоч мені ще й повірили б, може...» ■ ■ ■	6
«Наче в дідовій казці...»	8
Крапка над «і»	11
Лицареві туманного образу	14
Проект промови на майбутньому форумі	
ліриків і фізиків	17
Очі	20
«По хвилині хвилина...» ■ ■ ■	25
Сторінка з щоденника ■	27
Секрети ремесла	32
«Ах, не треба святкових страв...»	36
Притча про пшоняну кашу	38
Телефонна розмова	42

Ви помітили?	45
«Ті, кого ми давно не бачили...»	46
Богиня	48
«Не багрець, не висока холодна просинь...»	50
Лист до однокашника, який став директором заводу	52
«На закоханих сиплються цвітом...»	58
Бабуся Горпина	60
Куба	62
«То шал весни, то віхоли квиління...»	64
Колиска на вітрах	66
Березневий поїзд (Поема)	68

НАУМ МИРОНОВИЧ ТИХИЙ

Колыбель на ветрах

Стихи

(На українском языке)

*

Редактор *Л. С. Малахова*

Художник *П. М. Щербак*

Художній редактор *В. В. Машков*

Технічний редактор *А. Г. Кисленко*

Коректор *Л. М. Кирилець*

*

БФ 04159. Здано на виробництво 5/VII 1963 р.

Підписано до друку 21/X 1963 р.

Формат паперу 84×108^{1/64}. Фізичн. друк. арк. 1,937.

Умовн. друк. арк. 3,176. Обліково-видавн. арк. 2,08.

Ціна 25 коп. Замовл. 153. Тираж 3000.

*

Держлітвидав України,
Київ, Володимирська, 42.

*

4-а поліграффабрика Головополіграфвидаву
Міністерства культури УРСР,
Київ, пл. Калініна, 2.

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО
ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ УКРАЇНИ

Вийшли та виходять з друку:

- Андрущенко Ю. *Вогонь душі*. Поезії.
Бичко В. *Простота*. Поезії.
Бондар В. *Сонце над хмарами*. Поезії.
Вовчок В. *Верховино, світку мій*. Поезії.
Годованець М. *Байки*.
Голованівський С. *Тридцять п'ять літ*. Поезії
та поеми.
Донець Г. *Гомін землі*. Поезії.
Ігнатенко М. *В голубому ореолі*. Поезії.
Іванович В. *На городі бузина, а за морем са-
тана*. Сатира і гумор.
Ісаєв Ф. *Світло Прометей*. Поезії.
Кругляк Ю. *Смішинки*. Гуморески.
Лучук В. *Полум'я мене овіює*. Поезії.
Масло М. *Від імені сіл*. Поезії.
Мисик В. *Верховіття*. Поезії.
Патрус-Карпатський А. *Колиска орлина*.
Поезії.

Петренко М. *Суворі береги*. Поезії.
Сосюра В. *Якби помножити любов усіх людей*.
Поезії.
Степанюк Б. *В польовому вінку*. Поезії.
Стрілець О. *Мої!* Поезії.
Ткаченко В. *Скоро буде весна*. Поезії.
Тичина П. *Срібної ночі*. Поезії.
Ющенко О. *Шляхи близькі, шляхи далекі*. Поезії.

Книги Держлітвидаву України продаються в усіх книгарнях облкниготоргів і споживчої кооперації та в кіосках «Союздруку».

Їх також можна замовити через відділи «Книга — поштою» облкниготоргів або через республіканський магазин «Книга — поштою» (Київ-100, вул. Попудренка, 26).

ВІДВІДУЙТЕ КНИГАРНІ!
КОРИСТУЙТЕСЬ ПОСЛУГАМИ
«КНИГА — ПОШТОЮ»!

~~A~~ 0166217 *Q*

UNIVERSITY OF
STANFORD

11